

Paratoi ar gyfer y Ddyletswydd Partneriaeth Gymdeithasol

Cyflwyniad

Mae Deddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (Cymru) 2023 yn cyflawni ymrwymiad yn y Rhaglen Lywodraethu i roi partneriaeth gymdeithasol ar sail statudol yng Nghymru. Ar 1 Ebrill 2024 bydd y Ddyletswydd Partneriaeth Gymdeithasol newydd (“y Ddyletswydd”) ar gyrff cyhoeddus yn dod i rym yng Nghymru. Mae'r Ddyletswydd wedi'i nodi yn adrannau 15, 16 a 18 Deddf 2023. Mae'n ategu'r ddyletswyddau llesiant presennol y mae cyrff cyhoeddus penodol eisoes yn ddarostyngedig iddynt o dan Ran 2 o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Y Ddyletswydd Partneriaeth Gymdeithasol

Wrth gyflawni datblygu cynaliadwy, bydd yn ofynnol i gyrff cyhoeddus a restrir o dan adran 6(1) o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, i'r graddau y bo'n rhesymol, geisio consensws neu gyfaddawd gyda'u hundebau llafur cydnabyddedig, neu, lle nad oes undeb llafur cydnabyddedig, cynrychiolwyr gweithwyr eraill, wrth osod eu hamcanion llesiant a gwneud penderfyniadau o natur strategol ynghylch y camau rhesymol y maent yn bwriadu eu cymryd i gyflawni'r amcanion hynny a osodir o dan adran 3(2) Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.

Mae adran 16(2) o'r Deddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (Cymru) yn nodi nifer o ofynion penodol sy'n ymwneud â'r Ddyletswydd y mae rhaid i gorrff cyhoeddus gydymffurfio â hwy wrth 'geisio consensws neu gyfaddawd'. Bwriad y gofynion yw sicrhau bod undebau llafur neu gynrychiolwyr eraill staff cyrff cyhoeddus yn cael eu cynnwys yn llawn ac yn briodol pan fydd corff cyhoeddus yn gosod ei amcanion llesiant, neu wrth wneud penderfyniadau strategol ynghylch y camau rhesymol y mae'r corff yn eu cymryd i gyflawni'r amcanion hynny.

Mae'r Deddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (Cymru) yn datgan y canlynol:

er mwyn ceisio consensws neu gyfaddawd rhaid i gorrff cyhoeddus gynnwys ei undebau llafur cydnabyddedig neu gynrychiolwyr eraill ei staff yn y broses o bennu amcanion neu wneud penderfyniadau, drwy (yn benodol)—

(a) ymgynghori â hwy yng nghyfnod ffurfiannol y broses, a

(b) eu cynnwys fel arall drwy gydol y broses drwy—

(i) darparu gwybodaeth ddigonol i'w galluogi i ystyried yn briodol yr hyn sy'n cael ei gynnig, a

(ii) darparu amser digonol i'w galluogi i ystyried yn ddigonol yr hyn sy'n cael ei gynnig ac ymateb.

Mae testun llawn y Deddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (Cymru) ar gael yma:

www.legislation.gov.uk/asc/2023/1/contents/enacted/welsh

Diben y Ddyletswydd newydd

Fel y nodir yn y Memorandwm Esboniadol i'r Deddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (Cymru), yr effaith y bwriedir i'r ddeddfwriaeth ei chael yw gwella llesiant economaidd, cymdeithasol, diwylliannol ac amgylcheddol pobl yng Nghymru trwy gryfhau rôl partneriaeth gymdeithasol wrth wneud penderfyniadau strategol. Mae cynnwys cyflogwyr a gweithwyr mewn trafodaethau allweddol ynghylch gwelliannau i lesiant yn cydnabod ac yn gwerthfawrogi'r cyfraniad a'r arbenigedd unigryw a gynigir gan y rhai sy'n ymwneud yn uniongyrchol â darparu gwasanaethau cyhoeddus wrth fynd i'r afael â heriau a rennir a chwilio am atebion arloesol. Yr effaith y bwriedir i'r darpariaethau hyn ei chael yw hyrwyddo cydweithredu, cryfhau polisi a gwella canlyniadau, trwy ddeialog rhwng partneriaid cymdeithasol, a gyflawnir mewn partneriaeth gymdeithasol.

Mae'r sector cyhoeddus datganoledig yn gyflogwr sylweddol yng Nghymru. Mae'n llywio profiad gwaith y rhai sy'n gweithio ynddo yn uniongyrchol, a gall hefyd gael dylanwad anuniongyrchol ledled y sector cyhoeddus a'r economi ehangach drwy arwain drwy esiampl ar ddulliau blaengar o ymdrin â materion sy'n ymwneud â'r gweithlu. Bydd gallu'r cyrff cyhoeddus datganoledig i gyflawni'r swyddogaeth uniongyrchol ac anuniongyrchol honno yn cael ei ategu gan y Ddyletswydd.

Y cyrff cyhoeddus sy'n ddarostyngedig i'r Ddyletswydd

Y sefyllfa o fis Rhagfyr 2023 yw ei bod yn ofynnol i 48 o gyrff cyhoeddus a restrir yn adran 6(1) o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol gyflawni'r ddyletswydd llesiant a nodir yn y Ddeddf honno. Y cyrff a restrir o dan adran 6(1) o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yw'r cyrff y bydd y Ddyletswydd Partneriaeth Gymdeithasol yn berthnasol iddynt. Y cyrff cyhoeddus eu hunain sydd yn gyfrifol am gydymffurfio â'r Ddyletswydd. Y cyrff a restrir ar hyn o bryd o dan adran 6(1) yw:

- Awdurdodau Lleol (mae'r 4 Cydbwyllgor Corfforaethol a sefydlwyd yn 2021 wedi'u cynnwys ers mis Rhagfyr 2021)
- Byrddau Iechyd Lleol
- Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru
- Ymddiriedolaeth GIG Felindre
- Awdurdodau Parciau Cenedlaethol
- Awdurdodau Tân ac Achub
- Y corff adnoddau naturiol ar gyfer Cymru (Cyfoeth Naturiol Cymru)
- Cyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru
- Cyngor Celfyddydau Cymru
- Cyngor Chwaraeon Cymru (Chwaraeon Cymru)
- Llyfrgell Genedlaethol Cymru
- Amgueddfa Genedlaethol Cymru (Amgueddfa Cymru).

Adroddiadau Blynyddol

Mae'r Deddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (Cymru) yn ei gwneud yn ofynnol i gyrff cyhoeddus sy'n ddarostyngedig iddi lunio adroddiad blynyddol i ddangos sut y maent wedi cydymffurfio â'r ddyletswydd, y mae'n rhaid ei gyflwyno i'r Cyngor Partneriaeth Gymdeithasol ("CPG") ar gyfer craffu. Mae Adran 18 y Deddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (Cymru) yn datgan:

Adroddiadau partneriaeth gymdeithasol

(1) Rhaid i gorff cyhoeddus lunio, ar gyfer pob blwyddyn ariannol, adroddiad ynglŷn â'r hyn y mae wedi ei wneud i gydymffurfio â'r ddyletswydd.

(2) Rhaid cytuno ar yr adroddiad gydag undebau llafur cydnabyddedig y corff cyhoeddus neu (pan nad oes undeb llafur cydnabyddedig) gynrychiolwyr eraill ei staff, neu rhaid i'r adroddiad gynnwys datganiad yn egluro pam na chytunwyd arno.

(3) Rhaid i'r corff cyhoeddus gyhoeddi'r adroddiad, a'i gyflwyno i'r CPG, cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol ar ôl diwedd y flwyddyn ariannol.

Nid yw'r Deddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (Cymru) yn darparu templed ar gyfer yr Adroddiad Blynyddol.

Partneriaeth Gymdeithasol: Y Ffordd Gymreig

Mae partneriaethau a chydweithio yn nodweddion unigryw o'r ffordd rydym yn gweithio yng Nghymru. Ers datganoli, mae Llywodraeth Cymru wedi annog gweithio mewn partneriaeth gymdeithasol fel ffordd o ddod o hyd i'r atebion gorau i'r heriau sy'n ein hwynebu. Mae'r Ffordd Gymreig a ymgorfforir gan y Deddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (Cymru) yn dangos potensial ffordd newydd o weithio sy'n dechrau â'r nod o adeiladu consensws a chyfaddawdu ac yn annog cyfranogiad gweithwyr. Mae'n cynrychioli cam cyntaf taith tuag at ffordd fwy cydweithredol, teg a blaengar o ymddrin â chysylltiadau rhwng gweithwyr cyflogwyr yng Nghymru.

Mae partneriaeth gymdeithasol yn ffordd o weithio sydd wedi'i chynllunio i fynd ar drywydd buddion cyffredin yng nghyd-destun datblygu a gweithredu polisi, neu newid dull gweithredu, ond na chaiff ei defnyddio'n bennaf fel fforwm ar gyfer cyfnewid gwybodaeth, bargeinio ar y cyd neu ymgynghori. Mae'n gweithio ar yr egwyddor sylfaenol y gall cyflogwyr a gweithwyr gyflawni mwy, yn bennaf trwy eu hundebau llafur, drwy weithio gyda'i gilydd mewn ysbryd o gydweithredu a chydweithio.

Nod y Ffordd Gymreig o weithredu Partneriaeth Gymdeithasol yw dod o hyd i gonsensws, sy'n wahanol i fargeinio ar sail safbwyntiau neu ddull gwrthwynebol o fynd ati lle mae un ochr yn ennill a'r llall yn colli. Dylai'r ddwy ochr drafod yn ddiwyll. Bydd adegau pan fydd yn amhosibl sefydlu tir cyffredin; ond pan fydd gwrthdaro, dylid ei reoli o fewn diwylliant o barch a datrys problemau. Felly, mae angen i bartneriaethau cymdeithasol greu amgylchedd sy'n annog y rhai sy'n cymryd rhan i fod yn agored gyda'i gilydd a chytuno ar drefniadau gwaith sy'n dderbyniol i'r naill bartner a'r llall a hynny mewn ysbryd o gydweithredu a chydweithio.

Partneriaeth Gymdeithasol ar Waith

Mae partneriaeth gymdeithasol yn broses, ond gall yr egwyddorion y'i seiliwyd arnynt helpu i newid ymddygiad a diwylliant. Fel y nodir yn y Memorandwm Esboniadol i'r Deddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (Cymru), gall gweithio'n gyson mewn partneriaeth gymdeithasol ddatblygu perthnasoedd dibynadwy a meithrin ymddygiadau sy'n hyrwyddo cydweithredu, parch ac ymddiriedaeth, a chynyddu cyfranogiad yn ogystal â darparu buddiannau i'r ddwy ochr. Crëwyd y gwerthoedd a'r ymddygiadau hyn fel pwyntiau cyfeirio ar gyfer partneriaeth gymdeithasol lwyddiannus yng Nghymru ac fe'u disgrifir fel a ganlyn:

Egwyddorion Partneriaeth Gymdeithasol	Ymrwymiad a rennir
Cydweithredu	Llwyddo drwy ddatrys problemau ar y cyd, cyfaddawdu a dod i gonsensws.
Parch	Y naill ochr a'r llall yn cydnabod buddiannau dilys a'r posibilrwydd bod buddiannau'n gwrthdaro.
Ymddiriedaeth	Perthnasoedd wedi'u seilio ar onestrwydd, diffuantrwydd, tryloywder, a bod yn agored ac yn anhunanol.
Llais a Chyfranogiad	Rhannu gwybodaeth, ymgynghori ac ymgysylltu yn rhagweithiol ac mewn da bryd .
Buddion Cyffredin	Sicrhau gwelliannau i wasanaethau cyhoeddus ac i ganlyniadau llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol ac i waith teg.

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn gosod dyletswydd llesiant ar y cyrff cyhoeddus ledled Cymru a restrir ganddi i sicrhau bod datblygiadau yn gynaliadwy. Wrth wneud hynny, rhaid i gyrff cyhoeddus osod a chyhoeddi amcanion llesiant sydd wedi'u cynllunio i wneud y cyfraniad mwyaf posibl tuag at y nodau llesiant cenedlaethol, a chymryd pob cam rhesymol i gyflawni'r amcanion hynny. Mae'r ddolen isod yn rhoi arweiniad i gyrff cyhoeddus a byrddau gwasanaethau cyhoeddus ar ddiffiniadau allweddol, sut i gynnal datblygu cynaliadwy a deall y nodau llesiant, a sut i gymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy. Mae hefyd yn rhoi esboniad o'r dyletswyddau unigol (i gyrff cyhoeddus a byrddau gwasanaethau cyhoeddus) a dyletswyddau ar y cyd, sut mae cyrff cyhoeddus yn cydweddu â strwythur Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a lle mae disgwyl gweld y newidiadau allweddol mewn sefydliadau.

www.llyw.cymru/llesiant-cenedlaethau-r-dyfodol-canllawiau-statudol

Gwybodaeth ychwanegol

Weithio mewn partneriaeth gymdeithasol

Tudalen we ynghylch Partneriaeth Gymdeithasol – www.llyw.cymru/deddf-partneriaeth-gymdeithasol-chaffael-cyhoeddus-cymru

Astudiaethau achos – www.llyw.cymru/deddf-partneriaeth-gymdeithasol-chaffael-cyhoeddus-cymru

[Adolygiad o bartneriaethau cymdeithasol o fewn Llywodraeth Cymru | LLYW.CYMRU](#)

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 – gwybodaeth gyffredinol

[Llesiant cenedlaethau'r dyfodol | Is-bwnc | LLYW.CYMRU](#)

[Llesiant cenedlaethau'r dyfodol: canllawiau statudol | LLYW.CYMRU](#)

Gwybodaeth gyffredinol ynghylch Gwaith Teg

[Canllaw i waith teg | LLYW.CYMRU](#)

Adnoddau defnyddiol eraill

Fideo rhanddeiliaid – [Bil Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus \(Cymru\)](#) (youtube.com)

Canllaw Hawdd ei Ddeall – www.llyw.cymru/bil-partneriaeth-gymdeithasol-chaffael-cyhoeddus-cymru-fersiwn-hawdd-ei-ddeall

Map Cydrannau – www.llyw.cymru/deddf-partneriaeth-gymdeithasol-chaffael-cyhoeddus-cymru-map-cydrannau

Dolen cofrestru ar gyfer cylchlythyr – www.llyw.cymru/tanysgrifio-i-gylchlythyr-y-bartneriaeth-gymdeithasol